

ANWB**EXTRA**

Lanzarote

Isla de Alegranza
Alegranza 289 m
Caleta del Mato
El Caletón

Isla de Montaña Clara
Caletón Oscuro

La Graciosa
(blz. 104) **14**

Mirador del Río
(blz. 109) **15**

Monte Corona
(blz. 101) **13**

Cueva de los Verdes en Jameos del Agua
(blz. 98) **12**

Stille uren in Teguíse
(blz. 52) **3**

Fundación César Manrique
(blz. 46) **2**

Arrecife
(blz. 33) **1**

Van Puerto del Carmen naar Arrecife
(blz. 66) **5**

Atlantische Oceaen

Welkom

¡Bienvenidos!	6
Ter oriëntatie	8
Kennismaking, Lanzarote in cijfers	10
Geschiedenis, heden, toekomst	14
Overnachten	16
Eten en drinken	18
Praktische informatie	20

Onderweg op Lanzarote

Arrecife en het midden van het eiland	32
Arrecife 32, Playa Honda 40, Costa Teguisse 41 Guatiza en Mala 45, Jardín de Cactus 48, El Mojón 49 Los Valles 50, Parque Eólico 50, Ermita de las Nieves 50 Teguisse 50, Mozaga 56, Monumento al Campesino 56 San Bartolomé 56, Tiagua 57, Tinajo 57, El Jable 57	
Het zuiden en zuidwesten	60
Puerto del Carmen 60, Puerto Calero 70, Playa Quemada 71 La Geria 72, Masdache 72, Mácher 72, Uga 76, Las Breñas 76 Femés 76, Playa Blanca 77, Yaiza 85, Nationaal Park Timanfaya 90, Mancha Blanca 93	
Het noorden	96
Arrieta 96, Malpaís de la Corona 103, Órzola 103 Guinate 108, Haría 108, Playa de Famara 112 La Caleta 113, Sóo 113, La Santa/Santa Sport 113	

De 15 hoogtepunten

1 Arrecife – dag en nacht	33
Zakendoen en feestvieren – in de hoofdstad gaan die zonder problemen samen.	
2 Villa d'Arte – Fundación César Manrique	46
Hoe een lavagrot een schitterende woning werd.	
3 Parel van het binnenland – stille uren in Teguisse	52
Ver van alle drukte volgt de voormalige hoofdstad van het eiland zijn eigen ritme.	

4	Brood en spelen – Canarisch worstelen in Tinajo en Tao	58
	Bij het Lucha Canaria gaat het om behendigheid en snelheid.	
5	Langs de kust – van Puerto del Carmen naar Arrecife	66
	Een wandeling of fietstocht voor het hele gezin.	
6	Aan de aarde ontworsteld – wijnbouwgebied La Geria	73
	Wandeling door een bijzonder cultuurlandschap.	
7	Shoppen en slenteren – de flaneerstraat van Playa Blanca	78
	De zeepromenade is het middelpunt van het dorp, hier gaat het om zien en gezien worden.	
8	Een dagje naar het strand – Playas del Papagayo	82
	Kristalhelder water, lichtgekleurd zand en een briesje uit het zuidwesten.	
9	Fuerteventura – het totaal andere zustereiland	86
	In een terreinwagen het eiland over, wandelen door de duinen, de golven berijden en van het uitzicht genieten.	
10	Zeelucht maakt hongerig – langs de kust naar El Golfo	91
	Kolkende branding en opspattend schuim ... Hier laat de oceaan zich van zijn woeste kant zien.	
11	Vuur, water, lucht en aarde – Nationaal Park Timanfaya	94
	Uniek en overweldigend – het zwarte landschap van de Montañas del Fuego.	
12	Ondergronds – Cueva de los Verdes en Jameos del Agua	98
	Daal af in de langste lavatunnel ter wereld, waar zeldzame zeedieren voorkomen.	
13	Diepe krater en weids uitzicht – Monte Corona	101
	Wandeling door een maanlandschap.	
14	'De Bevallige' – La Graciosa	104
	Zon, strand, zand en turquoise water. Wie op rust gesteld is, zal het hier naar zijn zin hebben.	
15	Prachtig uitzicht – Mirador del Río	109
	Een voormalige artilleriestelling beleeft vreedzame tijden.	

Toeristische woordenlijst	114
Culinaire woordenlijst	116
Register	118
Fotoverantwoording	122
Colofon	126
Extra-routes	128

- Deze symbolen in de tekst verwijzen naar een plattegrond
 Dit symbool in de tekst verwijst naar één van de 15 hoogtepunten
 Dit symbool in de tekst verwijst naar een Waar voor je geld!-tip

¡Bienvenidos! – Welkom

De 'zwarte parel' van de Canarische Eilanden heeft een heel eigen, elementaire aantrekkingskracht. De heldere, diepblauwe Atlantische Oceaan, het gevoel op een slapende vulkaan te staan (slechts enkele meters onder het oppervlak heerst al een temperatuur van enige honderden graden), de stevige wind en frisse atmosfeer, de eindeloze variaties in aardetinten. Lanzarote is kort gezegd een meesterwerk van de elementen en dat is vooral langs de woeste kust van Los Hervideros met zijn kolkende branding duidelijk voelbaar.

Ter oriëntatie

Een levendige hoofdstad

Op nog geen 7 km van de luchthaven ligt de hoofdstad van het eiland, **Arrecife** (► F 8). Met bijna 58.000 inwoners herbergt de stad rond een derde van de eilandbevolking. Wie na de nodige stranddagen eens wat anders wil, moet in ieder geval een dagje Arrecife doen. De stad is een kleine metropool vol Spaanse charme met levendige steegjes, een flaneerstraat, een oude haven, een nieuwe jachthaven en winkels en horeca in alle soorten en maten. U zult versteld staan over het scala aan moderne schoenenmerken, sieraden en geurtjes dat Arrecife te bieden heeft – terwijl de prijzen lager liggen dan bij ons. Ook nachtvlinders komen in Arrecife aan hun trekken. In het weekend kunt u er probleemloos stappen totdat de zon weer uit de Atlantische Oceaan oprijst.

De populairste badplaatsen

Ook in **Puerto del Carmen** (► D/E 9), de grootste van de drie badplaatsen, wordt druk gefeest. Het oudste van de vakantieoorden aan de zuidkust is een bijzonder levendige plaats, ook al is er van het oorspronkelijke Puerto del Carmen op de wijk rond de oude haven na niets meer over. Het heeft geen invloed gehad op de bezoekersstroom, die afkomt op het kilometerslange strand en vooral op de zon, die hier gewoon schijnt als het noorden van het eiland in koele wolken is gehuld.

Playa Blanca (► A/B 10), helemaal in het zuiden van het eiland gelegen en zonovergoten, is de laatste jaren erg populair geworden, zowel bij bezoekers als bij bouwbedrijven. Het plaatsje bezit een kilometerslange en zeer verzorgde zeepromenade, die bij de oude veerha-

ven begint en die doorloopt tot aan de niet onomstreden nieuwe jachthaven. Langs deze flaneerboulevard zitten een winkelcentrum met de onvermijdelijke souvenirwinkels, vele goede en minder goede restaurants en enkele strandbars en muziekcafés.

Ten noorden van Arrecife ligt **Costa Teguisé** (► G 7/8), een rustige badplaats met diverse golfbanen. Het nachtleven beperkt zich er tot de Pueblo Marino en de omliggende straten. Het stadje heeft inmiddels zijn beste jaren achter de rug en de broodnodige renovatie van veel complexen laat op zich wachten. Niettemin komen veel gasten jaarlijks terug naar de 8 km ten oosten van Arrecife gelegen en op de tekentafel bedachte *urbanización*.

De in de jaren 1990 ontworpen jachthaven **Puerto Calero** (► C/D 9) heeft nooit de gehoopte chique clientèle getrokken. De 5 km lange promenade die sinds 2014 van de jachthaven naar Puerto del Carmen loopt, heeft het toerisme hier een stimulans gegeven.

Stranden in alle kleuren en vormen

Vrijwel alle stranden van Lanzarote liggen langs de vlakkere oostkust. Het is zeker leuk om ook een keer een van de stranden buiten de badplaatsen op te zoeken. Tot de aanraders op dat gebied horen de beroemde **Playas del Papagayo** (► B 10) bij de zuidpunt van het eiland (waar het in het hoogseizoen wel erg druk kan zijn).

Vanuit de haven van het vissersdorp **Órzola** in het noorden (► G/H 4), waar de restaurants overigens voortreffelijke vis serveren, vertrekken veerboten naar het eilandje **La Graciosa** (► F/G 3/4),

een overtocht van twintig minuten. La Graciosa is een stuk minder druk dan Lanzarote; zelfs in het hoogseizoen vindt u er nog vrij stille stranden.

Wie graag andere eilanden bezoekt, kan ook een uitstapje maken naar het eiland **Fuerteventura** (► kaart 2), ten zuiden van Playa Blanca, waar ook fantastische stranden zijn te vinden.

De bezienswaardigheden

De populairste badplaatsen liggen uiteraard bij de zonnigste stranden. De grootste bezienswaardigheden van Lanzarote bevinden zich juist in het binnenland. Hier dingen uiteenlopende attracties om de gunsten van de bezoeker. Zo zijn er de uitgestrekte grottenstelsels van de **Jameos del Agua** en de naburige **Cueva de los Verdes** (► H 5) in het noordoosten, die verbonden zijn door een lavakanaal dat met zijn vele gangen als uniek geldt. Een andere fascinerende plek is het in de omgeving geïntegreerde uitzichtpunt **Mirador del Río** in het noorden (► G 4), terwijl u de kleurige windgongen van kunstenaar César Manrique over het hele eiland kunt aantreffen.

Vanaf de *mirador* leidt een bochtige weg naar **Haría** (► G 5), dat zowel

om zijn talrijke palmen bekendstaat als om het lokale recept voor geit en sinds 2014 ook om het Casa Museo César Manrique, het laatste huis van het multitalent. Vervolgens kunt u doorgaan naar de voormalige eilandhoofdstad **Teguise** (► F 6/7) in het midden van Lanzarote, nu een rustig, slaperig plaatsje (behalve tijdens de zondagsmarkt).

Enkele kilometers verder komt u bij de **Fundación César Manrique** (► F 8), gevestigd in het unieke huis dat de kunstenaar voor zichzelf bouwde onder een lavabed. De maestro heeft een duidelijk stempel op het eiland gedrukt; zijn invloed en werken zijn overal op het eiland zichtbaar.

In het westen ligt het kraterlandschap van de **Montañas del Fuego** (► B-D 6-9), een eenzame en stille streek die in de 18e eeuw gevormd werd tijdens zes jaar van aanhoudende vulkaanuitbarstingen. Het fraaie naburige wijnbouwgebied **La Geria** (► C/D 8) kunt u het best al wandelend verkennen. Ten zuiden van de Montañas del Fuego zijn de grootste attracties het mooie dorpje **Yaiza** (► C 8), de branding bij **Los Hervideros** (► B 8) en het idyllisch gelegen vissersdorp **El Golfo** (► B 8).

De Spaanse tapascultuur heeft ook Lanzarote veroverd

Kennismaking, Lanzarote in cijfers

Het weer is hier geen gespreksonderwerp

Lanzarote is een van de 'Eilanden van de eeuwige lente' en doet die benaming vrijwel het hele jaar door eer aan. De populariteit van de 'zwarte parel' is dan ook zeker voor een deel gelegen in het constante, milde klimaat met temperaturen die het hele jaar door tussen 16 en 24°C liggen, hoewel de klimaatverandering ook dit deel van de wereld heeft bereikt – zij het nog bescheiden. Maar zelfs in de warmste zomermaanden waait er een aangenaam koele wind, die strandgangers streelt, wandelaars en fietsers afkoelt en surfers over de golven laat scheren. U moet wel oppassen, want door de stevige bries hebt u minder snel in de gaten hoe fel de zon hier schijnt. Voldoende bescherming tegen de zonnestralen is daarom niet alleen voor kinderen van belang.

De vegetatie van het eiland

Natuurlijk groeien er ook palmen op Lanzarote. Vooral rond Haría, dat in het noorden van het eiland in een windluw dal ligt, is groen de dominante kleur. De duizenden palmen rond het dorp wekken de indruk dat u hier in een oase in de Sahara verzeild bent geraakt. Maar dit dal is een uitzondering op het eiland, want andere factoren bepalen het beeld van het 115 km ten westen van de Afrikaanse kust gelegen, 62 km lange en 21 km brede Lanzarote. Net als het naburige Fuerteventura heeft Lanzarote relatief lage bergen, de hoogste top is 671 m, waardoor, anders dan op de overige Canarische Eilanden, de vochtige passaatwinden niet voldoende opstijgen om regen te brengen. Als gevolg daarvan groeien er op de berghellingen van het eiland niet de weelderige naaldbossen die op eilanden als Gran Canaria

Te paard door het vulkaanlandschap bij La Geria

Kennismaking, Lanzarote in cijfers

en Tenerife veel water vasthouden en zo het klimaat gunstig beïnvloeden. De constante wind is daarnaast een lastige factor voor de landbouw.

De sporen van het vulkanisme

De laatste grote veranderingen op het eiland, dat 19 miljoen jaar geleden uit de diepte van de Atlantische Oceaan oprees, werden veroorzaakt door vulkaanuitbarstingen. De zwaarste erupties vonden tussen 1730 en 1736 plaats in het gebied van de Montañas del Fuego, die – inmiddels beschermd in het Nationaal Park Timanfaya – een van de toeristische hoogtepunten van Lanzarote zijn. In de zes jaar durende uitbarsting werd een kwart van het vruchtbare eiland door lava overstromd en in een kale steenwoestijn veranderd. De lavamassa verzwoeg tien dorpen en er ontstond een honderdtal vulkaankegels. Sindsdien is het landschap van Lanzarote nauwelijks meer veranderd.

Verzorgde dorpen en landschappen

Het ruige, vulkanische oerlandschap contrasteert sterk met de fraai ogende en liefdevol onderhouden dorpen van vooral het binnenland. Aan plaatsjes als Haría en Yaiza en de voormalige hoofdstad Tegüise is niet meer af te lezen hoe onherbergzaam de omgeving was toen ze gesticht werden. In het wijnbouwgebied La Geria is goed te zien hoeveel inspanningen en vindingrijkheid er nodig waren om in deze schrale natuur landbouw te bedrijven. Ontelbare cirkelvormige, zwarte kratertjes met elk één wijnstok erin vormen zo'n bijzonder landschap dat het Museum of Modern Art in New York het in de jaren 1960 tot Gesamtkunstwerk verklaarde onder de titel 'Engineering without Engineers' – bouwkunst zonder bouwmeesters. Deze onderscheiding gold niet alleen de esthetiek van het landschap, maar was

ook een eerbewijs aan de Lanzaroteños, die met enorme inspanningen vruchtbare grond uit de steenwoestijnen wisten te scheppen.

Kleurrijk carnaval

Het uitbundig gevierde carnaval is het belangrijkste feest van Lanzarote. De carnavalsvierders werken het hele jaar naar het feest toe, ze maken geraffineerde en uitbundige kostuums, en studeren danspassen en liederen in. Omdat een week veel te kort is voor de uitbarsting van feestvreugde, rekenen de eilandbewoners het carnaval tot vier weken op door het feest niet in alle plaatsen tegelijkertijd, maar na elkaar te vieren.

De aftrap vindt plaats in Arrecife (zie blz. 37) met direct een van de hoogtepunten: het *Gran Desfile de Carrozas* (een grote optocht met praalwagens). Het carnaval eindigt daar op Aswoensdag met de *Entierro de la Sardina* ('begravenis van de sardine').

Alles voor het toerisme

In de jaren 1960 bereikte het opkomende massatoerisme uiteindelijk ook de Canarische Eilanden. Na decennia van economische misère zorgde het toerisme voor stijgende welvaart – en toonde op elk eiland een ander gezicht. Een woekering van betonnen hotels, zoals op Gran Canaria en Tenerife, bleef Lanzarote lange tijd bespaard – net als allerlei vormen van reclame. Dat is voor een belangrijk deel te danken aan de architect en kunstenaar César Manrique (1919-1992), die zijn esthetische stempel op Lanzarote heeft gedrukt en lange tijd een cultstatus genoot. Betonnen kolossen, overvolle stranden en gettoachtige vakantiecomplexen waren lang een uitzondering op Lanzarote. De enige hoogbouw van Arrecife – en lange tijd niet meer dan een skelet – is tot een luxehotel verbouwd

Kennismaking, Lanzarote in cijfers

(zie blz. 32, 37). In de afgelopen jaren zijn er toch weer vergunningen afgegeven voor *urbanizaciones* (vakantieoord) en in Playa Blanca werden decennialang de geldende voorschriften en richtlijnen genegeerd, waardoor de kust daar vol grote hotels staat. De zondaars worden inmiddels aangepakt, maar een milieuvriendelijke oplossing voor deze illegale bouwwerken is er nog niet.

Het eiland en zijn architect

Vlak voor de kust van Lanzarote ligt het eilandje La Graciosa, dat u, als u geen zin in de overtocht hebt, kunt bekijken vanuit de Mirador del Río. Vanaf het door Manrique ontworpen uitkijkpunt ontvouwt zich een indrukwekkend panorama. Beschut tegen de wind staat u boven een afgrond en kijkt u uit over het halve eiland en over de Atlantische Oceaan. De zee, de kliffen en het landschap lijken vanaf dit punt zorgvuldig

door een decorontwerper geplaatst te zijn. Manrique heeft over het hele eiland voor fraaie monumenten en wonderlijke accenten gezorgd, die het vulkanische karakter van Lanzarote onderstrepen zonder ooit opdringerig te worden. Hij heeft diverse bezienswaardigheden systematisch helpen ontsluiten en inrichten, bijvoorbeeld de geheimzinnige grottenwereld van de Jameos del Agua, het bizarre Nationaal Park Timanfaya in de Montañas del Fuego en de verbluffend idyllische, meditatieve cactustuin Jardín de Cactus. Manriques voormalige huis, nu de Fundación César Manrique, gelegen tussen Arrecife en Tegui, is zelf ook een kunstwerk en inmiddels een museum, evenals zijn laatste huis in Haría.

Zo heeft Lanzarote zich in de afgelopen veertig jaar dankzij de inspanningen van Manrique een eigen identiteit weten aan te meten, iets waarin het ei-

Feiten en cijfers

Ligging: 115 km ten westen van Marokko; Lanzarote is het noordelijkste van de Canarische Eilanden en ligt dicht bij Marokko dan bij het Spaanse vasteland. Ook daardoor voelen de Lanzaroteños zich meer verbonden met de cultuur en geschiedenis van Noord-Afrika dan met die van het 'moederland' Spanje.

Oppervlakte: 752 km², met een maximale lengte van 62 km en maximale breedte van 21 km. Inclusief de bijbehorende eilandjes La Graciosa, Roque del Oeste, Roque del Este, Alegranza en Montaña Clara is de oppervlakte 793 km².

Bestuur: Arrecife is sinds 1852 het bestuurscentrum van het eiland. Lanzarote vormt samen met Fuerteventura en Gran Canaria sinds 1927 de provincie Las Palmas, met als hoofdstad Las Palmas de Gran Canaria.

Bevolking: het inwonertal van Lanzarote (circa 192.000) lijkt de laatste jaren te stagneren. Hoewel de overgrote meerderheid van de bevolking in de toeristische centra buiten de hoofdstad werkt, wonen bijna 58.000 Lanzaroteños in de eilandmetropool Arrecife.

Economie: de dienstverlenende sector (hoofdzakelijk toerisme) is de belangrijkste economische tak en zorgt voor 87% van de werkgelegenheid. Nog eens 10% van de bevolking werkt in de bouw en 5% in de industrie (vooral elektriciteitsopwekking). Slechts 0,1% van de Lanzaroteños werkt nog in de landbouw; sinds 2012 neemt het percentage weer licht toe. De werkloosheid ligt rond de 30%. Lanzarote heeft de status van vrijhandelszone. Daardoor zijn producten als benzine, tabak en elektronica relatief goedkoop op Lanzarote.

Het Monumento al Campesino is een van de vele beelden van Manrique op het eiland

land in de eeuwen daarvoor door economische en politieke omstandigheden nooit was geslaagd.

Nieuwe uitdagingen

De bewoners van Lanzarote doen over het algemeen hun best om aan de verlangens van de toeristen tegemoet te komen zonder de aard van het eiland te verloochenen. Ze willen zeker niet alle ontwikkelingen van de afgelopen dertig jaar terugdraaien, maar de gevolgen van de 'monocultuur' van het toerisme zijn op Lanzarote overal zichtbaar en menigeen betreurt de gemaakte fouten. Intussen is 87% van de inwoners werkzaam in het toerisme of in een daarmee samenhangende sector (zoals de bouw en de watervoorziening); de overige economische gebieden, waaronder landbouw en industrie, zijn vrijwel betekenisloos geworden. Maar de

al jaren stijgende werkloosheid leidt er tegenwoordig weer toe dat eilandbewoners hun heil zoeken in landbouw.

Ook onder druk van de toestromende toeristen blijven veel Lanzaroteños zich met hart en ziel inzetten voor hun eiland om het unieke karakter ervan te behouden. De UNESCO riep Lanzarote in 1993 uit tot biosfeerreservaat, als erkenning voor het feit dat de bewoners het geld geen voorrang boven het eiland hebben gegeven, iets wat getuigt van hun liefde voor Lanzarote. Helaas loopt het eiland inmiddels het gevaar om door karakterloze bebouwing de zorgvuldig opgebouwde erfenis van Manrique te verspelen. De verantwoordelijken hechten kennelijk minder belang aan een intacte eilandarchitectuur. De economische crisis leek de trend te keren, omdat het geld voor meer betonkolossen eenvoudig ontbrak.

Geschiedenis, heden, toekomst

Wie waren de Majos?

Ook al waren de Canarische Eilanden in de oudheid al bekend, over de vroege geschiedenis van Lanzarote weten we weinig. Waarschijnlijk voeren de Feniciërs tussen 1100 en 800 v.Chr. vanuit het huidige Cádiz voor het eerst naar de eilanden. Archeologen vermoeden dat Berbers uit Noord-Afrika er vanaf 500 v.Chr. de eerste kolonies stichtten. Er bestaan geen geschreven bronnen over de eilanden van voor de hoge middeleeuwen, ook niet over de legendarische oerbewoners, de Majos.

Waar komt de naam vandaan?

Door ontwikkelingen in de scheepvaart kwam Lanzarote vanaf het einde van de 12e eeuw regelmatig op de route van Europese en Noord-Afrikaanse avonturiers en kooplieden te liggen bij hun zoektochten naar buit en slaven. De Genuëes Lancelote Malloccello, naamgever van het eiland, bouwde voor zichzelf

tussen 1312 en 1330 een vesting aan de Papegaaienkust.

Veroveraars uit Frankrijk en Spanje

De verovering van Lanzarote door de Normandiër Jean de Béthencourt in 1402 vormde het begin van de 'moderne' kolonisatie. Koning Hendrik III van Castilië gaf de onderneming als 'christelijke missie' zijn zegen mee. De ware reden was echter de lucratieve handel in een kleurstof die uit een korstmoss werd gewonnen en waarmee textiel werd geleverd.

Vanaf 1440 heerste de familie Peraza over de Canarische Eilanden. Deze periode werd gekenmerkt door opstanden. Na de verovering van Gran Canaria (1478) en Tenerife (1496) kwamen de eilanden definitief onder de Castiliaanse kroon. Wie zich daar niet bij neerlegde, werd in slavernij afgevoerd.

De export van wijn en suiker bracht de eilanden in de 16e eeuw veel welvaart,

Het Castillo de Santa Bárbara getuigt van de vroegere dreiging van piratenovervallen

gevolgd door een periode van neergang door de concurrentie van het goedkopere Caribische suikerriet. Ook de voortdurende aanvallen van piraten zorgden voor onrust. Veel Lanzaroteños vertrokken in de 17e eeuw naar Zuid-Amerika, waardoor het inwonertal tot nauwelijks meer dan 300 daalde. Meer bewoners zouden emigreren, want het leven op het eiland was zwaar.

De vulkaan barst uit, de economie hapert

Door het Methuenverdrag (1703) tussen Engeland en Portugal raakten de Canarische Eilanden de belangrijkste afnemer van hun wijn kwijt. Vulkaanuitbarstingen (1730-1736) bij Timanfaya verwoestten vervolgens een derde van het eiland. In de regeringsperiode van Karel III (1759-1788) bloeide de economie weer op dankzij het trans-Atlantische scheepvaartverkeer, dat hier op weg naar Amerika een laatste tussenstop maakte. In 1852 werden de eilanden tot vrijhandelszone uitgeroepen. Ook dat stimuleerde de economie, maar vervolgens verloor de cochenilleproductie door de uitvinding van synthetische kleurstoffen aan betekenis. Er volgde een nieuwe emigratiegolf. De situatie verergerde toen Spanje zijn laatste koloniën en daarmee zijn afzetmarkten verloor.

De tijd van Franco

Tijdens de dictatuur van Franco (1939-1975) werden de Canarische Eilanden het armenhuis van Spanje. César Manrique keerde in 1968 terug naar zijn geboorteeiland en begon Lanzarote met zijn ideeën te verrijken. Hij wilde bewijzen dat een toeristische infrastructuur heel goed in harmonie met de natuur van het eiland gebracht kon worden.

Democratie en herstel

Pas met de terugkeer van de democratie (1978) na de dood van Franco en het

lidmaatschap van Spanje van de Europese Economische Gemeenschap (1986) verbeterden de omstandigheden. Het toerisme groeide uit tot de belangrijkste economische sector. Het aantal bezoekers, vooral Duitsers en Engelsen, nam toe van 30.000 tot 1,8 miljoen per jaar. De winsten worden echter door de internationale reisorganisaties afgeroomd. Sommige belanghebbenden mikten op een toename van de toeristenstroom naar 3,9 miljoen, maar dat wordt niet alleen door critici als onverantwoord voor het milieu bestempeld.

Corruptie, schandalen en een poging tot opheldering

Medio 2008 werd Lanzarote door schandalen opgeschrikt. Het ging om steekpenningen bij het verlenen van concessies voor vuilnisdiensten, het illegaal afgeven van vergunningen voor grote complexen en hotels en grootschalige verduistering van geld. Er vonden tal van veroordelingen plaats.

De hoofdrolspelers in de soap waren dertig personen uit het openbaar bestuur, onder wie de ex-president van de eilandraad. In 2013 werd dan maar de wet versoepeld. De 20 m brede kuststrook was niet langer verboden terrein. Van die versoepeling profiteerden enkele vissersdorpen, maar vooral de eigenaars van illegale hotels. De president van de Canarische Eilanden wil nu streng optreden tegen overtreders.

Het grootste gevaar van de afgelopen jaren is echter van tafel. Proefboringen voor de kust van Lanzarote hebben aangetoond dat het gevonden gas zowel kwalitatief als kwantitatief onvoldoende is voor winning. Het verzet tegen de exploratie bracht touroperators, milieuvrijwilligers en bewoners samen in een ongebruikelijk verbond. Manriques streven om het eiland als een geheel te beschermen, lijkt op zijn minst in dit opzicht navolging te vinden.

Overnachten

De toeristencentra

Wie in een van de drie toeristencentra bij het strand wil verblijven, kan kiezen uit talrijke accommodaties. Deze bevinden zich vaak in grote complexen met veel voorzieningen, maar dat betekent ook dat er veel toeristen komen.

Puerto del Carmen, Costa Teguisé en het in het zuiden gelegen **Playa Blanca** bieden daarnaast een grote zonzekerheid. Vooral in Playa Blanca is in de afgelopen jaren veel, deels illegaal gebouwd. Er verzezen reusachtige complexen, zoals het Hotel Papagayo Arena. Probleem is dat het strand – dat altijd vrij toegankelijk was – niet berekend is op deze toestroom, en ook niet zomaar uitgebreid kan worden. Daardoor wordt er aan het algemeen beleden principe 'de kust is van iedereen' gemorrelt met accommodaties die inmiddels tot aan het strand zijn opgerukt.

Accommodatie – categorieën

Zowel in Puerto del Carmen als in Costa Teguisé en Playa Blanca loopt het aanbod van eenvoudige appartementencomplexen tot luxueuze vijfsterrenhotels – met alle bijbehorende faciliteiten.

Wie zich graag in de weelde van een vijfsterrenhotel wentelt, doet er goed aan de aanbiedingen nauwkeurig te be-

Tip: wie in Playa Blanca met gerust geweten wil overnachten, kan bij het reisbureau of de touroperator vragen of ze bekend zijn met illegaal gebouwde toeristencentra op Lanzarote. Het antwoord dat u krijgt, verradt veel over hun kennis van zaken en over hoe serieus ze hun vak nemen.

studeren, want de architectuur en inrichting van de drierterrencomplexen zijn over het algemeen even weelderig. Extra sterren zijn te verdienen met zaken als animatie, een doorlopend bemande receptie en georganiseerde uitstapjes. Informeer bij uw reisbureau.

Klachten

Als u na aankomst klachten over uw kamer hebt, bijvoorbeeld over lawaai of defecte apparatuur, ga dan naar de receptie om uw klacht te melden. Als de hotelier die niet kan verhelpen, vraag dan om een andere kamer en inspecteer die voordat u akkoord gaat. Zolang het complex niet is volgeboekt, zal het personeel u altijd proberen te helpen.

Vakantiehuisen

Een vakantiehuis is ideaal voor wie rust zoekt, want de meeste huizen staan in kleine complexen ver van de drukte. Ze zijn individueel ingericht, liggen vaak in het binnenland en beschikken daarom meestal over een zwembad. Vakantiehuisen zijn wel duurder dan de kamers en appartementen die de grote touroperators aanbieden en ze zijn vaak moeilijk of helemaal niet per openbaar vervoer te bereiken. Ook moet u er rekening mee houden dat u voor boodschappen een eind verderop moet zijn. Wie ver weg van de drukte de eenzaamheid wil opzoeken, kan terecht in Arrieta, Punta Mujeres, Mala of Playa Honda of in het binnenland.

Zelf onderdak zoeken

In het laagseizoen kunt u het er ook op wagen en pas na aankomst op zoek gaan naar onderdak, of *alojamiento* – (spreek uit: alogamjento), zoals men

Accommodatie met cactussen ervoor, in de volksmond 'schoonmoederkussen' genoemd

hier zelf zegt. Daartoe kunt u het best al meteen op de luchthaven een auto huren. Hoe kleiner het plaatsje waar u naartoe wilt, hoe moeilijker het is om onderdak te vinden. Vaak beschikken de 'verhuurders' maar over een of twee kamers of *apartamentos*. Daar staat tegenover dat u dan wel verzekerd bent van rust, een betaalbare prijs en contact met de lokale bevolking.

In het hoogseizoen – juni tot en met augustus – is het niet verstandig om ter plekke op eigen hotje naar een kamer op zoek te gaan. Als u de toeristische centra te druk vindt, kunt u bij onderstaande verhuurders informeren naar rustigere adressen of het in de hoofdstad Arrecife proberen, waar het over het algemeen een stuk minder druk is dan in de badplaatsen.

Aanbevolen adressen

www.casaelmorro.com

www.casamundo.nl

www.caseriodemozaga.com (in de buurt van Mozaga)

www.homeaway.nl

www.lascasacanarias.com/nederlands
www.vacations-lanzarote.com
www.vakantiehuizenspanje.nl
www.villasdelanzarote.com (diverse plaatsen, zoals Yé, Guinate, Máguez, maar ook aan de kust, bijvoorbeeld in Órzola)

Campings

Er zijn drie campings op Lanzarote. Wildkamperen is verboden.

Camping de Papagayo in het zuiden van Lanzarote, receptie 9.30-19 uur, tel. 928 17 37 24, Pasen-sept. Deze grote camping heeft duizend plaatsen voor tenten en nog eens duizend voor caravans en campers.

Camping de San Juan in het noordwesten van Lanzarote, tel. 928 84 59 85. Onofficieel, geen faciliteiten. **Tentplaatsen zonder faciliteiten vindt u op La Graciosa**, in Bahía de El Salado, 15 minuten ten westen van de hoofdplaats Caleta del Sebo, tel. 928 84 20 00. (Onder voorbehoud van toestemming: www.reservasparquesnacionales.es).
Prijzen: circa € 6,50 per plek per dag.

Eten en drinken

Culinaire gewoonten

De Spanjaarden beginnen de dag met een licht ontbijt. Dit *desayuno* bestaat meestal uit niet meer dan een kop koffie met een stuk toast of een zoet broodje. Omdat maar weinig mensen het daar lang op volhouden, neemt de Spanjaard vanaf 11 uur in een bar zijn eerste tapas, soms weggespoeld met een glaasje wijn of een biertje. De lunch, de *almuerzo*, vindt tussen 12.30 en 15.00 uur plaats. De middagmaaltijd bestaat gewoonlijk uit drie gangen. Afhankelijk van het jaargetijde wordt eerst soep, bijvoorbeeld gazpacho, of een salade geserveerd. Daarna volgt de tweede gang, de *segundo plato*, die uit vlees of vis met een bijgerecht bestaat. Als dessert is er dan ijs of fruit en tot slot een soort espresso (*café solo*).

Wie aan Italiaanse espresso gewend is, zal teleurgesteld zijn. Gelukkig veroverd de echte Italiaanse espresso zo langzamerhand ook de Canarische Eilanden. Aan het einde van de middag is het voor veel Canariërs tijd voor een *merienda*, de Spaanse variant op een Engelse *tea*. Ze nemen koffie of chocolademelk met gebak erbij. Het avondeten, *cena*, wordt nooit voor 19 uur geserveerd en is minstens zo uitgebreid als de lunch. Er komen weer drie gangen op tafel, waar de Lanzaroteños de tijd voor nemen.

Naar eigen smaak

Wie dat wil, kan zich aanpassen aan de eet- en drinkgewoonten van de Canariërs en zal dan in restaurants en bars gemakkelijk contacten leggen. Wie ech-

De eilandwijnen uit het wijnbouwgebied La Geria zijn het proeven waard

ter – bijvoorbeeld vanwege de kinderen – op dezelfde tijdstippen als thuis wil eten, zal geen enkele moeilijkheid ondervinden, want ook in dit opzicht hebben de eilandbewoners zich op de wensen van hun buitenlandse gasten ingesteld. Het ontbijtbuffet is meestal uitgebreid: van croissants tot muesli en roereieren met spek. Ook wat drinken betreft – versgeperste sinaasappelsap, verse melk, koffie – zult u niet gauw iets tekortkomen. Alleen echte theedrinkers doen er goed aan zelf losse thee en een theezeefje mee te nemen, want die is op Lanzarote nauwelijks te krijgen – ook niet in de supermarkten.

Canarische keuken

De oorspronkelijke, smakelijke Canarische keuken bestaat nog altijd – vooral in de dorpjes in het binnenland, maar in de toeristische plaatsen moet u vaak wat langer zoeken. Een blik op de menukaart is meestal voldoende om te zien of u met de authentieke keuken te maken hebt.

De talrijke tapas zijn geschapen voor de kleine trek tussendoor. Als u tijdens de lunch of het diner een traditionele bar of een restaurant binnenstapt, kunt u afgaan op de aanbevelingen van de kelner. Hij weet wat de vissers gevangen hebben en wat de boeren in het seizoen oogsten, zodat u verse producten op het bord krijgt. Deze gerechten, bereid met wat er die dag voorhanden is, staan niet altijd op de kaart. Vraag ook wat de huis-specialiteit is. Bij de een is dat gemarineerd konijn of geit – de Lanzaroteños zelf kiezen voor geit, omdat volgens hen de plaatselijke konijnen te veel hagel bevatten – bij de ander een gevulde kalkoenborst of de *potaje canario*, een Canarische stoofpot waarvan het recept streng geheim wordt gehouden. Bij vis, schelp- en schaaldieren worden vaak *papas arrugadas* (gekookte aardappels in de schil) en de huisgemaakte, pikante

saus *mojo rojo* of *mojo verde* geserveerd.

€ Lunchmenu's bieden vaak de beste prijs-kwaliteitverhouding.

Wijnen

De kwaliteit van de Canarische wijnen is de afgelopen jaren erg vooruitgegaan en dat heeft tot diverse onderscheidingen geleid. Niettemin moeten ze het nog altijd afleggen tegen de betere wijnen van het Spaanse vasteland. Die kunt u overigens ook op het eiland krijgen en zijn zelfs vaak goedkoper dan de Vino de Lanzarote. Wie van de zware *malvasía* houdt, die al door Shakespeare bezongen werd, kan hier zijn hart ophalen. De Canarios zelf nemen graag een ijskoude *malvasía dulce* tot besluit van een geslaagde maaltijd, bijvoorbeeld Rubicón uit de gelijknamige kelder.

De juiste plek in het restaurant

Wie een restaurant bezoekt, doet er goed aan de gewoonten van de Lanzaroteños te kennen. De beste plaatsen in een restaurant zijn voorbehouden aan de gasten die een volledig menu nemen, of die in ieder geval meer gebruiken dan een hapje tussendoor of die alleen voor een drankje komen. Voor tapas, koffie met taart of alleen een drankje gaan de Canarios gewoonlijk aan de bar staan. Het kan daarom gebeuren dat u na het opgeven van uw bestelling het verzoek krijgt op een andere plaats te gaan zitten, omdat die plaats is voorbehouden aan mensen die een volledige maaltijd willen gebruiken. Het verzoek is niet ongeleefd bedoeld; beschouw het daarom als een lokale gewoonte die gerespecteerd dient te worden.

Prijsindicaties in deze gids

De vermelde prijzen in het deel 'Onderweg op Lanzarote' (zie blz. 30) gelden voor een menu. Wie nog een extra gerecht bestelt, moet circa € 6 per persoon extra rekenen.

Praktische informatie

Reizen naar Lanzarote

Met het vliegtuig

Er gaan rechtstreekse vluchten naar Lanzarote vanuit Amsterdam, Eindhoven, Brussel, Düsseldorf, Keulen en Luxemburg. In het laagseizoen en als de toestellen een lage bezettingsgraad hebben, plannen de maatschappijen soms een tussenlanding op Fuerteventura of Tenerife. Vaak krijgt u dat pas op de luchthaven te horen. De vluchttijd (normaal rond vier uur) kan daardoor anderhalf uur langer duren.

De **ticketprijzen** liggen al naar gelang de periode tussen de € 270 en € 600. Wie een all-inclusivavakantie boekt (vlucht plus accommodatie) is meestal goedkoper uit. De prijs van een vliegticket alleen is vaak al 70 tot 80% van die van een all-inclusivavakantie.

Informatie over de **verbindingen** tussen de luchthaven en de diverse plaatsen vindt u bij de plaatsbeschrijvingen (vanaf blz. 32).

Met de boot

Vanuit Cádiz vaart een keer per week een veerboot van Trasmediterránea naar Arrecife. De overtocht duurt ongeveer anderhalve dag en kost € 1400-3300 voor twee personen met een kleine auto. U kunt tickets voor de veerboot direct online boeken op www.ferrylines.com. De dure overtocht per veerboot is alleen lonend voor wie langere tijd gaat en veel bagage bij zich heeft, zeker ook omdat een huurauto op de Canarische Eilanden niet zo duur is.

Douane

Nederlanders en Belgen hebben alleen een geldig paspoort of een identiteits-

kaart nodig. Ook kinderen hebben een eigen paspoort nodig. Sinds 1996 mogen EU-burgers voor onbepaalde tijd op de Canarische Eilanden verblijven.

Douanebepalingen

De Canarische Eilanden gelden vanuit het oogpunt van douanerechten als een niet-EU-land. Per persoon (vanaf 17 jaar) mag u bij terugkeer naar Nederland of België de volgende zaken belastingvrij invoeren: 200 sigaretten of 250 g tabak, 2 l wijn, mousserende wijn of sterke drank met minder dan 22% alcohol of 1 l sterkedrank met meer dan 22% alcohol, 50 ml parfum of 250 ml eau de toilette. Andere goederen tot een waarde van € 430.

Reizen op Lanzarote

Met de bus

Vanuit de hoofdstad Arrecife rijden regelmatig bussen naar alle grotere plaatsen van het eiland (www.arrecifebus.com). De bushaltes zijn herkenbaar aan een witte P (voor *parada*) op een blauw veld. Omdat de vertrektijden regelmatig veranderen, is het aan te bevelen om bij een plaatselijk toeristenbureau een dienstregeling te halen.

Met de taxi

Taxi's op Lanzarote zijn redelijk goedkoop (circa € 1 per km). Bij elke taxi-standplaats hangt een lijst met ritprijzen, maar het is altijd beter vooraf duidelijkheid over de prijs te hebben. Alle taxi's zijn uitgerust met een taximeter. Zodra de meter wordt aangezet, kunt u rustig achterover leunen. Hieronder enkele voorbeelden van ritprijzen: luchthaven – Arrecife € 9, luchthaven –

Costa Teguis € 16, luchthaven – Puer-to del Carmen € 10, luchthaven – Playa Blanca € 30.

Sommige taxichauffeurs bieden ook hun diensten als reisgids aan. Als u zelf geen auto wilt huren en het toch leuk vindt om een rondrit met een klein gezelschap te maken, is dit een goed alternatief. Ook hier geldt dat u van tevoren overeenstemming over de prijs moet bereiken. Een rondrit van vier tot negen uur kost € 120–190.

Met de huurauto

De meeste autoverhuurbedrijven hebben een vergelijkbaar aanbod aan huurauto's. Het loopt van compacte auto's (Fiat, Nissan, VW Polo) vanaf € 15 (in het laagseizoen) tot € 30 per dag via vijfdeurs middenklassers (Open Astra, Peugeot 308 of Seat Leon) voor circa € 40 per dag tot jeeps en cabrio's of een minibusje voor € 75 per dag. Alle prijzen zijn inclusief verzekering (volcasco) en belastingen, waarbij de meeste autoverhuurbedrijven een eigen risico van € 80 tot € 150 hanteren. Hoe langer u de auto huurt, hoe voordeliger de tarieven worden, zo kost bijvoorbeeld een week een Seat huren circa € 150, een week een Peugeot circa € 190. En dat alles met een onbeperkt aantal kilometers.

De prijzen liggen zo gunstig door de grote concurrentie die er tussen de verhuurders heerst. Daarnaast kunt u bij sommige verhuurbedrijven de prijzen nog wat verder omlaag praten. Wie tijd wil sparen kan al thuis in een all-inclusief pakket een auto huren, die dan op de luchthaven voor u klaarstaat. Vergeet niet te controleren of alles goed werkt (remmen, veiligheidsgordels, ruitenwipers). De verhuurders zijn meestal soepel als u direct mankementen meldt en geven u dan zonder meer een andere auto mee. Als u eenmaal op weg bent, kan het omruilen van de auto op logistieke gronden wat langer duren.

Let op: sommige wegen, bijvoorbeeld de route van Playa Blanca over een *autopista* naar de Playas del Papagayo, zijn niet volledig geasfalteerd en doen dan een aanslag op de banden en schokdempers van de huurauto (tenzij het om een terreinwagen gaat). Officieel mag u met een huurauto niet over onverharde wegen rijden, maar er is vrijwel niemand die zich aan dat verbod houdt. Maar als u juist op een dergelijk deel van de weg met panne komt te staan, worden de reparatiekosten ook bij een volcascoverzekering niet door de autoverhuurder betaald.

Autopech is *avería* in het Spaans.

Verkeersregels: binnen de bebouwde kom 50 km/u, buiten de bebouwde kom 80 km/u, op snelwegen 120 km/u.

Parkeren: plaatsen met een doorgetrokken streep (meestal geel of blauw) zijn gereserveerd voor openbare verkeersmiddelen.

Promillagegrens: het maximale alcoholpromillage voor bestuurders ligt in Spanje op 0,5. Wie net zijn rijbewijs heeft gehaald, mag niet meer dan 0,3 promille alcohol in zijn bloed hebben.

Tanken: benzine (*gasolina*) wordt op de Canarische Eilanden gesubsidieerd en daardoor is de benzine hier ongeveer de helft goedkoper dan bij ons.

Reizen met een handicap

Lanzarote telt enkele accommodaties die speciaal op gehandicapten zijn ingericht. Op www.spain.info/nl biedt de link Praktische informatie/Toegankelijk toerisme algemene informatie, maar u kunt ook op www.rolstoelvakantie.com (onder Accommodaties) kijken. Veel vakantiecomplexen en grotere hotels zijn voor gehandicapten toegankelijk gemaakt met liften en – vaak wel erg steile – hellingbanen.

Drempelvrije vakantiehuizen: www.rolstoelgebruiker.nl

Praktische informatie

Feestdagen

- 1 jan.:** Nieuwjaar (Año Nuevo)
6 jan.: Driekoningen (Reyes Magos)
Witte Donderdag (Jueves Santo)
Goede Vrijdag (Viernes Santo)
1 mei: Dag van de Arbeid (Día del Trabajo)
30 mei: Dag van de Canarische Autonomie (Día de Canarias)
Sacramentsdag: Corpus Christi
25 juli: Apostel Jakobus (Santiago Apóstol)
15 aug.: Maria-Hemelvaart (Asunción de la Virgen)
12 okt.: ontdekking van Amerika (Día de la Hispanidad)
1 nov.: Allerheiligen (Todos los Santos)
2 nov.: Allerzielen (Día de Muertos)
6 dec.: Dag van de Spaanse Grondwet (Día de la Constitución Española)
8 dec.: Maria Onbevleete Ontvangenis (Santa Inmaculada Concepción)
24 en 25 dec.: Kerstmis (Navidad)

Feesten en festivals

Naast de kerkelijke feesten kent Lanzarote ook nog een flinke reeks nationale en regionale feestdagen. De feesten van plaatselijke patroonheiligen, de *días del santo*, worden vaak uitgebreid gevierd met meerdaagse feesten en een afwisselend programma, met onder andere ook bedevaarten, *romerías*, popconcerten, sportwedstrijden en schuimparty's. **Fiesta del Año Nuevo:** met oud en nieuw wordt ook op de Canarische Eilanden veel vuurwerk afgestoken. Om middernacht wordt bij elke klokslag een wijndruif gegeten en vervolgens knallen de kurken van de schuimwijn om het nieuwe jaar te begroeten. **Carnaval:** zoals in de rest van Europa. Het startschot vindt in Arrecife plaats (zie blz. 37), de stad waar het feest ook het uitbundigst wordt gevierd. **Semana Santa:** in de week voor Pasen vinden indrukwekkende processies

Veiligheid en noodgevallen

Diefstal: Lanzarote is zeker geen onveilige plek, maar ook hier geldt dat de gelegenheid de dief maakt. Laat daarom geen waardevolle zaken zichtbaar in de auto of op het strand liggen. De meeste hotelkamers en appartementen beschikken inmiddels over een kluis, waar u belangrijke en waardevolle spullen en papieren in kunt bewaren. Wie bestolen wordt, moet dat in ieder geval bij de politie in Arrecife aangeven, want alleen met een bewijs van aangifte van de politie kunt u thuis een claim bij uw verzekering indienen.

Alarmnummer politie, brandweer, ambulance: tel. 112

Blokken van creditcard of pinpas bij verlies of diefstal: tel. 0031 88 38 55 372 of kijk op www.pasblokkeren.nl; voor België tel. 0032 70 34 43 44 of kijk op www.cardstop.be

Om creditcard of pinpas te kunnen blokkeren, is het verstandig het pasnummer bij de hand te hebben. Schrijf de nummers op en bewaar ze op een andere plek dan uw pasjes.

Diplomatatie vertegenwoordigingen

Nederland: honorair consulaat op Tenerife tel. 0034 913 53 75 00, <http://spanje.nlambassade.org/organization/locations/honorair-consulaat-in-tenerife.html>

België: consulaat in Santa Cruz de Tenerife tel. 0034 922 24 11 93.

plaats, waarbij heidense rituelen en religieuze ceremonies naadloos in elkaar overgaan.

Sacramentsdag (Corpus Christi) met processies in Arrecife en Haría.

Día de las Islas Canarias: 30 mei, vooral in Arrecife. De onafhankelijkheid van de Canarische Eilanden is aanleiding voor een breed programma met naast toneel- en dansvoorstellingen ook sportwedstrijden.

Fiesta de San Marcial de Rubicón: 7 juli, in Femés, zie blz. 77.

Fiesta de la Señora del Carmen: rond 16 juli, feestweek in Arrecife (zie blz. 40), Teguisse (zie blz. 51), Playa Blanca (zie blz. 85), Puerto del Carmen (zie blz. 70) en op La Graciosa (zie blz. 107).

Fiesta de San Ginés: 25 augustus, in Arrecife, zie blz. 40.

Fiesta de la Virgen de los Remedios: rond 8 september, in Yaiza, zie blz. 90.

Fiesta de la Virgen de los Dolores: 15 september, in Mancha Blanca, zie blz. 93.

Festival de Música Visual de Lanzarote: eind september/begin oktober, Playa del Reducto en in de Cueva de los Verdes en de Jameos del Agua, zie blz. 100, in de Jameos ook andere concerten.

Fiesta de la Virgen del Rosario: 7 oktober, in Arrecife.

Día de la Hispanidad: 12 oktober, hoofdzakelijk in Arrecife. Theater- en dansvoorstellingen, maar ook diverse sportwedstrijden.

Geld

Spanje is lid van de Europese muntunie en daarom is de euro ook op de Canarische Eilanden de gebruikte munteenheid.

Op Lanzarote kunt u op veel plaatsen met **creditcard** of pinpas betalen. Als u geld bij een geldautomaat opneemt, wordt daar soms een commissie over berekend die tot wel € 6 kan oplopen. Het is dus verstandig om minder vaak,

maar wel hogere sommen op te nemen. Ook geld opnemen met uw creditcard is duur. Bij kleinere winkels wordt vaak een toeslag berekend als u met uw creditcard betaalt. Informeer daar eerst naar voordat u uw creditcard gebruikt, want dat scheelt later een onaangename verrassing als u uw afschrijvingen nakijkt.

In de toeristische centra worden bij restaurants, in winkels en bij autoverhuurbedrijven in ieder geval de volgende creditcards geaccepteerd: American Express, Visa en Eurocard. De hoeveelheid geld die u per keer kunt opnemen, kan van bank tot bank uiteenlopen (€ 300-600).

Gezondheid

Voor het geval u een medische behandeling op Lanzarote nodig hebt, is het handig om de **European Health Insurance Card** (EHIC) bij u te hebben. De kaart is in alle EU-landen geldig en wie in Nederland verzekerd is, hoeft de kaart niet apart aan te vragen. Hij staat standaard afgedrukt op de achterkant van uw zorgpas. De kaart geeft recht op gratis behandeling in het Insalud Hospital in Arrecife en in de lokale *Centros de Salud*. De meeste privéklinieken accepteren de pas echter niet. Het is daarom verstandig om ter aanvulling een reisverzekering af te sluiten.

Drinkwater

Drinkwater is een dure aangelegenheid op Lanzarote, want het wordt moeizaam uit zee gewonnen met behulp van kostbare ontziltingsinstallaties, waarbij het water diverse chemische processen moet doorlopen. Alleen al daarom is het leidingwater op de Canarische Eilanden niet optimaal voor consumptie (wie snel maag- of darmklachten heeft, moet het zeker niet drinken); gebruik het bij voorkeur alleen om uw tanden mee te poetsen. Omdat vruchtensappen vaak met

Praktische informatie

leidingwater worden aangelengd, kunt u die ook maar beter mijden, net als ijsblokjes (in ieder geval de eerste paar dagen). Zelfs gekookt water smaakt er nog naar chloor. Wie een kopje thee zonder bijmaak wil, doet er goed aan om mineraalwater te gebruiken. In alle winkels en supermarkten kunt u flessen water kopen van 0,5 tot 10 l.

Apotheken

Apotheken, *farmacias*, zijn gewoonlijk herkenbaar aan een groen kruis of een esculaap. In alle grotere plaatsen zijn apotheken te vinden. De meeste apothekers spreken Engels en geven bij minder ernstige gevallen advies over behandeling.

Ziekenhuis (Arrecife)

Hospital General de Lanzarote: Ctra. San Bartolomé, tel. 928 80 70 50

Privéklinieken en artsen

Arrieta: specialist algemene heekunde dr. Karl Kunze, Calle Tres Barrancos 18; 24 uursnummer voor noodgevallen en praktijk tel. 928 848 509

Costa Teguisse:

- Duits-Britse kliniek Las Rosas, Calle de la Rosa 8, tel. 928 81 10 14
- artsenpraktijk in het complex Los Zocos, tel. 928 81 58 17
- Clínica Dr. Mager (Duitse artsen), Avda. Islas Canarias, tel. 928 82 60 72

Puerto del Carmen:

- Clínica Dr. Mager (Duitse artsen), Av. de las Playas 37, tel. 928 51 26 11

Playa Blanca:

- Centro Médico Alemán, winkelcentrum Yaiza, tel. 928 51 76 43
- Clínica Dr. Mager (Duitse artsen), El Varadero 6, 928 51 79 38

Tias: tandheelkundige praktijk dr. Erik Prem, Calle Libertad 44, tel. 928 83 40 16

Internet: Clínica Dr. Mager (Duitse artsen): 24 uursnoodnummer tel. 649 97 33 66, www.lanzamedic.com

Informatie

Spaans verkeersbureau

Internet:

www.spaansverkeersbureau.nl
www.spain.info/nl_BE/

Het Spaanse verkeersbureau heeft kantoren in Nederland en België, waar u brochures en folders kunt aanvragen.

Nederland:

Laan van Meerdervoort 8a, 2517 AJ Den Haag, tel. 070-346 59 00.

Brochures kunt u aanvragen via:
www.spain.info/nl/reportajes-portales/holanda/about_us.html

België:

Koningsstraat 97, 1000 Brussel, tel. 02 280 19 26/29. Openingstijden: ma.-vr. 9-14 uur.

Brochures kunt u aanvragen via:
www.spain.info/nl_BE/reportajes-portales/Belgica/about_us.html

Op Lanzarote:

Oficina de Turismo: Calle Triana 38, 35500 Arrecife, tel. 928 81 17 62, ma.-vr. 10-17, za. 10-14 uur

Lanzarote op internet

www.turismolanzarote.com: goede site voor een eerste indruk, wat het eiland bijzonder maakt, en voor accommodatie, restaurants en evenementen. De site heeft wel in toenemende mate een commercieel karakter.

www.centrosturisticos.com: de officiële website van Lanzarote met informatie over de belangrijkste bezienswaardigheden, openingstijden, de museumpas en nog veel meer.

Kinderen

Vermaak inbegrepen

Niet als de andere Canarische Eilanden is Lanzarote bijzonder geschikt voor een vakantie met kinderen. Niet alleen kun-

nen ze zich aan de meeste stranden probleemloos vermaken, maar ook zijn de eilandbewoners erg aardig voor kinderen en hebben ze zich ingesteld op vakantievierende gezinnen. Veel appartementencomplexen bieden speciale vrijetijdsprogramma's voor de kleintjes aan. De kinderen leren Spaanse kinderlandjes, worden vermaakt met allerhande spelletjes bij het zwembad, trekken eropuit, voeren toneelstukjes op en leren spelenderwijs een hoop over de bijzonderheden van het vulkaaneiland. Zo hebben de ouders regelmatig een paar uur voor zichzelf om dingen te doen waar de kinderen geen zin in hebben of te jong voor zijn.

Plezier en avonturen tijdens uitstapjes

Daarnaast biedt het eiland veel attracties die juist voor kleine kinderen een groot avontuur zijn: een rit op een kameel door de Montañas del Fuego (zie blz. 95), een tocht door de grottenstelsels van Cueva de los Verdes en Jameos del Agua (zie blz. 98), een avonturen-dag op de Rancho Texas (zie blz. 65), in het Parque de las Pardelas (zie blz. 103) of het Tropical Parque (zie blz. 108), een georganiseerde tocht op een schip met piratenthema en aansluitend een barbecue in de vrije natuur (zie blz. 84), zwemmen in het Ocean Park (zie blz. 45), een uitstapje naar de onderwereld (zie blz. 71). De heel dapperen onder ons kunnen bij een duikgang onder begeleiding zelfs haaien tegenkomen. Kinderen hebben gewoon geen tijd om zich te vervelen!

Als u tot een verkenning onder water besluit, moet u zich er wel eerst van verzekeren dat uw kind bij het duiken niet bang is. Informeer bij de aanbieder hoe de cabines eruitzien en of het een aantrekkelijke onderneming is voor uw kind. Voor de allerkleinsten is dit 'avontuur' niet geschikt.

Klimaat en reisseizoen

Met een gemiddelde temperatuur van 16-24°C en watertemperaturen van 18-23°C doet Lanzarote zijn reputatie als 'eiland van de eeuwige lente' zonder meer eer aan. Alleen in de wintermaanden, als er stevige regenbuien kunnen vallen, zijn regenkleding en een warme trui noodzakelijk. Omdat Lanzarote in vergelijking met de andere Canarische Eilanden tamelijk vlak is (de hoogste berg is de Peñas del Chache, 671 m), zijn er weinig klimaatverschillen tussen het noordoosten en zuidwesten. Dat betekent ook dat de passaatwind er duidelijker merkbaar is. In de warme zomermaanden is het door deze wind heel aangenaam vertoeven aan het strand, maar het betekent ook dat veel bezoekers de intensiteit van de zonnestraling daardoor onderschatten. Insmeren met zonnebrandcrème is beslist geen luxe. De **beste reistijd** ligt tussen maart en juni. Dan zijn de temperaturen heel aangenaam, terwijl het met de drukte nog meevalt, zodat u meer kunt genieten van het grote aanbod aan culturele en andere activiteiten op het eiland.

Het weer in Arrecife

